

Румъния – България

Проект „Инициатива за трансгранично обучение и ангажираност на религиозни общности“ е съфинансиран от Европейския съюз от Европейския фонд за регионално развитие, чрез програмата INTERREG VI-A Румъния-България

Урок 4: Основни програми за финансиране в ЕС

Европейският съюз предоставя широк спектър от финансови инструменти за организации в областта на образованието, младежките политики, социалното включване, културата и устойчивото развитие. Настоящият урок представя основните програми, техните цели, допустими дейности и практически насоки за избор на подходящ инструмент.

2021-2027

НПО И ГРАЖДАНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ

БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ

Преглед на урока

Какво ще разгледаме?

01

Erasmus+ и ESC

Програми за образование, обучение, мобилност и доброволчество

03

CERV, LIFE, Creative Europe, Horizon

Ценности, природа, култура и иновации

02

Interreg и ESF+

Трансгранично сътрудничество и социални инвестиции

04

Сравнение и практически избор

Как да съпоставим идея, програма и капацитет

ПРОГРАМА 1

Erasmus+ — Образование, обучение и младеж

Програмата Еразъм+ е основният инструмент на ЕС в областта на образованието, обучението и младежките политики за периода 2021–2027 с бюджет над **26.2 млрд. евро**. България и Румъния са пълноправни програмни държави. Програмата подкрепя учене, мобилност, обмен и сътрудничество — а не социални услуги или инфраструктура. За НПО, читалища и религиозни организации тя е често **най-достъпният вход към европейско финансиране**.

Еразъм+: Ключови действия за НПО и младежки организации

KA1 — Младежки обмен

Минимум две организации от различни държави. Изпращаща и приемаща страна. Финансирани пътни разходи и индивидуална подкрепа.

KA1 — Мобилност за младежки работници

Транснационални обучения за доброволци и специалисти. Фокус върху работа с уязвими групи и неформално образование.

KA210 — Малки партньорства

Фиксирани суми: 30 000 € или 60 000 €. Минимум две организации от две програмни държави. Опростен формат, подходящ за начинаещи.

KA220 — Партньорства за сътрудничество

Фиксирани суми: 120 000 €, 250 000 € или 400 000 €. Минимум три организации от три програмни държави. За разработване на методики и образователни продукти.

Примерни проекти по Еразъм+

Програмата е особено подходяща за организации, фокусирани върху неформалното образование, младежкото участие и изграждането на капацитет. Религиозна или гражданска организация може да участва, ако има юридическа регистрация и проектът попада в целите на действието.

- Младежки обмен между България и Румъния на тема доброволчество и социално включване
- Обучение за младежки работници по работа с уязвими групи и межкултурен диалог
- Съвместно разработване на обучителни материали с партньори от друга държава
- Инициативи за участие на млади хора в местната общност

 Кандидатстване Подаването се извършва чрез EU Login (Webgate). Организациите се регистрират и получават OID номер. Кандидатстването се осъществява към **националната агенция** на държавата на кандидата.

[Ръководство на Еразъм+Национални агенции](#)

 Не е подходяща програма за: дългосрочни социални услуги, строителство, закупуване на оборудване или изграждане на инфраструктура.

ПРОГРАМА 2

Европейски корпус за солидарност (ESC)

European Solidarity Corps е програма на ЕС за доброволчество и солидарни инициативи на млади хора с бюджет над **1 млрд. евро** за 2021–2027. Тя е особено приложима за организации, работещи на местно ниво с доброволци, с уязвими групи и общности. За разлика от Еразъм+, ESC позволява пряка работа с хора и реализиране на конкретни общностни инициативи.

ESC: Формати за участие

Доброволчески проекти

Организациите приемат или изпращат млади доброволци. Изисква се **Етикет за качество (Quality Label)**. Ролите включват: приемаща, изпращаща или водеща организация.

Солидарни проекти

Местни инициативи, реализирани от млади хора в тяхната общност. **Не се изисква Quality Label**. Фиксирана месечна подкрепа за управление — подходящо за организации с ограничен капацитет.

Типични дейности включват доброволчески инициативи за подкрепа на възрастни хора, работа с деца и младежи, социални кампании и насърчаване на солидарността. Достъпът е чрез **European Youth Portal** и **ESC Guide**.

- ✅ ESC е подходящ избор, когато фокусът е върху **доброволчество, солидарност и местна обществена ангажираност** — без нужда от сложни международни партньорства при всички формати.

ПРОГРАМА 3

Interreg VI-A Румъния– България

Interreg VI-A Romania–Bulgaria е трансгранична програма, финансирана от ЕФРР за 2021–2027 г. с общ бюджет от **207.5 млн. евро**. Тя е от ключово значение за български и румънски организации, желаещи да работят съвместно по общи проблеми в трансграничния район в сферите на образованието, социалното включване, културата, туризма и зелените инициативи.

Interreg VI-A: Приоритети и географски обхват

Географски обхват

7 окръга в Южна Румъния: Мехединци, Долж, Олт, Телеорман, Джурджу, Кълъраш и Констанца

8 области в Северна България: Видин, Монтана, Враца, Плевен, Велико Търново, Русе, Добрич и Силистра

□ Допускат се и кандидати извън програмната зона само в изключителни случаи, ако участието им носи полза за зоната.

Четири приоритета

П1: Добре свързан регион

25 млн. € за проекти — мобилност и достъп до TEN-T

П2: По-зелен регион

86 млн. € — климатична устойчивост и биоразнообразие

П3: Образован регион

15 млн. € — приобщаващо образование и обучение

П4: Интегриран регион

65 млн. € — социално включване, култура, туризъм

Interreg: Ключови изисквания и финансиране

Задължително партньорство

Изисква консорциум с организации от двете страни. Трансграничен характер на дейностите е основно изискване.

Структура на финансиране

80% от ЕФРР, 18% от националния бюджет, 2% собствен принос на организацията.

Система JeMS

Кандидатстването се извършва чрез Joint Electronic Monitoring System — платформа за подаване, управление и отчитане на проекти.

 Важно: Interreg изисква по-голям административен капацитет и строг контрол на разходите в сравнение с Еразъм+ и ESC. Липсата на реален трансграничен характер на дейностите прави програмата неприложима.

Европейски социален фонд+ (ESF+)

ESF+ е основният инструмент на ЕС за инвестиции в хора, заетост, социално включване и образование за 2021–2027 г. с бюджет над **99 млрд. евро**. За разлика от Еразъм+, ESF+ финансира реални социални интервенции с дългосрочно въздействие — социални услуги, грижа за уязвими групи и намаляване на бедността. В България основният инструмент е Програма „Развитие на човешките ресурси“.

Социални услуги

Програми за грижа за възрастни хора, деца и лица в риск. Подходящи за НПО с устойчиво местно присъствие.

Заетост и обучение

Интеграция на безработни лица, квалификация и развитие на умения на уязвими групи.

Деца и младежи в риск

Услуги, насочени към деца и младежи в рискова среда — образование, подкрепа и социална интеграция.

CERV — Граждани, равенство, права и ценности

CERV е инструмент на ЕС за демократични ценности, права на човека и гражданско участие 2021–2027 г. с бюджет ~1.55 млрд. евро. Финансирането достига до 90–100% от допустимите разходи — в много случаи без собствено участие. Прилагат се опростени форми (lump sums), което намалява административната тежест.

За кого е подходяща?

- НПО и граждански организации в областта на правата
- Религиозни структури с дейности в обществен интерес
- Местни власти и мрежи на гражданското общество

Типични дейности

- Кампании за права и толерантност
- Межкултурен и междурелигиозен диалог
- Проекти за гражданско участие и демокрация

 Кандидатства се чрез **EU Funding & Tenders Portal**.
Управлява се централизирано от ГД „Правосъдие и потребители“.

LIFE Programme

Финансира опазване на биоразнообразието, климатични действия и зелени иновации. Подходяща за организации с екологичен профил и технически капацитет. Кандидатства се чрез EU Funding & Tenders Portal.

Creative Europe

Подкрепа на културния и творческия сектор. Финансиране **60–80%** от разходите. Бюджети: 200 000 € – 1 млн.+€. Изисква международни партньорства и организационен капацитет.

Horizon Europe

Научни изследвания и иновации с бюджет над **95 млрд. евро**. НПО участват предимно като партньори в консорциуми. Финансиране: до 100% за изследователски дейности. Много сложни изисквания.

Сравнение на основните програми за финансиране от ЕС

Програма	Тип проекти	Бюджет на проект	Финансиране	Собств. участие	Особености
CERV	Граждански, права, ценности	~50 000 – 500 000 €	90% – 100%	0% – 10%	Lump sums, без собств. финансиране
Erasmus+	Образование, младеж, обучения	~30 000 – 400 000 €	До 100%	Минимално	Опростени бюджети, фиксирани суми
ESC	Доброволчество, солидарност	~10 000 – 60 000 €	До 100%	Минимално	Quality Label за доброволч. проекти
Creative Europe	Култура, творчество	~200 000 – 1 000 000+ €	60% – 80%	20% – 40%	Задължително съфинансиране
Interreg	Трансгранично сътрудничество	~500 000 – 2 000 000+ €	80% – 90%	10% – 20%	Партньори от различни държави
Horizon Europe	Иновации, научни проекти	~2 млн. – 15+ млн. €	70% – 100%	0% – 30%	Много сложни проекти, консорциуми

Ключови изводи от сравнението

Най-високо финансиране

CERV и Horizon Europe — до 100% без собствено участие

Най-сложни проекти

Horizon Europe и Interreg изискват висок административен капацитет

Най-достъпни за начинаещи

Erasmus+ и CERV — опростени бюджети, по-ниски изисквания

Задължително съфинансиране

Creative Europe изисква 20–40% собствен принос на организацията

- ✔ Не всички програми изискват собствено участие — CERV и Erasmus+ (малки партньорства) са достъпни дори за организации с ограничен бюджет.

Други релевантни програми и инструменти

Interreg Europe

Междурегионално сътрудничество за подобряване на публичните политики чрез обмен на опит. Подходящ за опитни структури с политически и стратегически фокус.

Interreg VI-A България–Сърбия

Трансгранична програма за съвместни инициативи между двете страни — туризъм, наследство, социално включване. Изисква партньор от другата страна.

Digital Europe Programme

Цифрова трансформация, AI, киберсигурност и цифрови умения. Подходяща за институции и организации с технически профил.

Стратегически план за земеделие и селски райони

Финансиране за общини, МИГ и НПО в селски райони — местни икономики, социални услуги и инфраструктура.

ПРЧР и Програма „Образование“

Национални инструменти за ESF+ в България. Социални услуги, заетост, приобщаващо образование. Подходящи за НПО с местно присъствие.

Дунавска регионална програма

Макрорегионално сътрудничество в Дунавския регион — иновации, среда, мобилност. Изисква международни партньорства и проектен опит.

Практическо правило за избор на програма

Изборът на програма не трябва да започва от финансовия инструмент, а от ясно формулирана проектна идея. Основната причина за неуспешно кандидатстване не е лошата идея, а нейното несъответствие с избраната програма.

Съответствие между тип дейност и програма

Всяка програма има специфичен фокус. Правилното съотнасяне между проектна идея и програма е ключът към успешното кандидатстване.

Пет стъпки за стратегически избор на програма

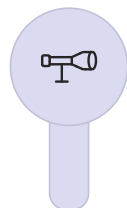
Дефинирайте проблема

Какъв е конкретният проблем, който проектът адресира? Колко е неотложен?

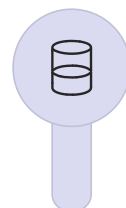
Определете целевата група

Млади хора, уязвими групи, общности, изследователи? Целевата група насочва към правилната програма.

Преценете географския обхват

Локални, национални, трансгранични или международни дейности? Трансграничните идеи → Interreg.

Оценете капацитета си

Административен капацитет, опит с проекти, международни контакти — честна самооценка е задължителна.

Съпоставете с програмата

Проверете допустимите дейности, кандидати и изисквания в официалните ръководства на програмата.

Заключение: Стратегически подход към европейското финансиране

Разнообразието от програми на ЕС предоставя широки възможности — но само за организации, които ги познават и използват стратегически.

Познавайте програмите

Всяка програма има специфичен фокус, допустими дейности и изисквания. Не приемайте допустимостта за даденост.

Започвайте от идеята

Идентифицирайте проблема и целевата група. После търсете подходящата програма — не обратното.

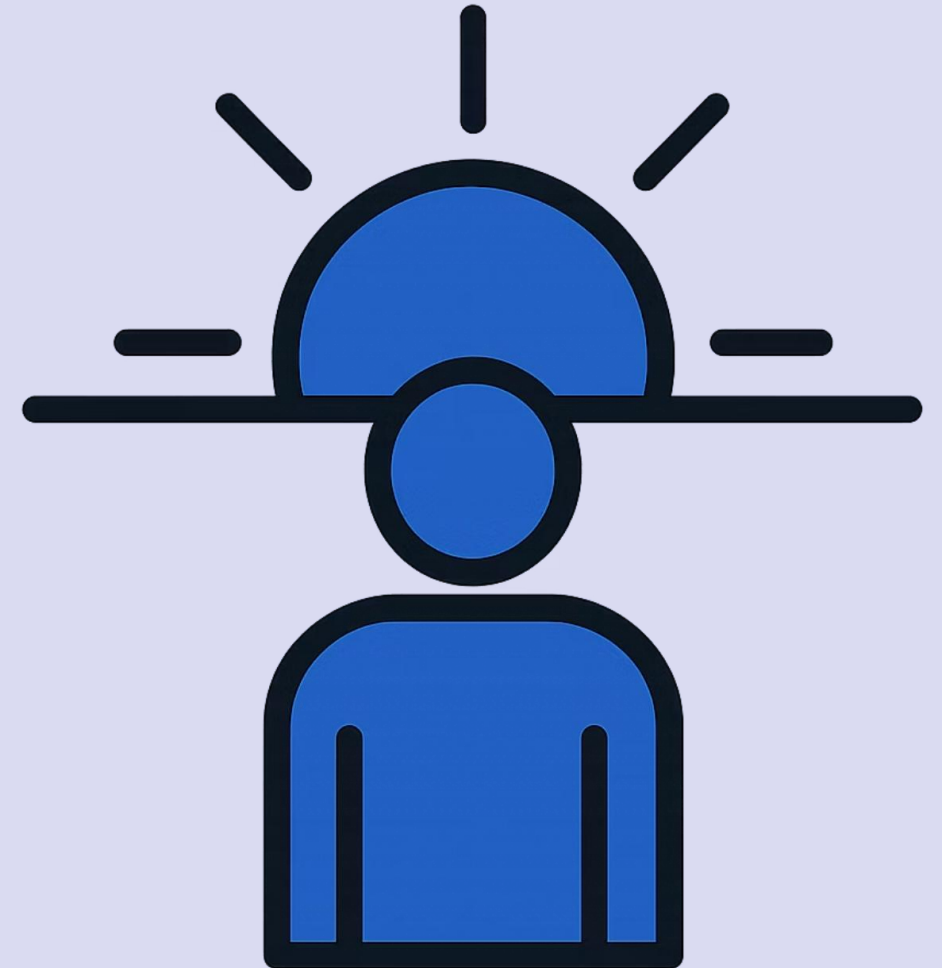
Бъдете реалистични

Преценявайте организационния си капацитет честно. По-достъпните програми (Erasmus+, CERV) са правилен старт за начинаещи.

Изграждайте партньорства

Много програми изискват международни партньорства. Изграждането им е инвестиция с дългосрочна стойност.

- Ефективното използване на европейските възможности изисква не само познаване на програмите, но и **стратегическо мислене** — способността да планирате и реализирате устойчиви и обществено значими инициативи.

Проект „Инициатива за трансгранично обучение и ангажираност на религиозни общности“

Фондация „Феникс – 21 век“

Дата на публикуване: 24.02.2026

„Съдържанието на този материал не представя непременно официалната позиция на Европейския съюз“